

Oponentní posudek bakalářské práce Barbory Marešové na téma:

„Geofyzikální průzkum raně středověkých sídlišť“

Předložená bakalářská práce má rozsah 37 stran a je rozdělena na dvě části, rešeršní a praktickou. Tématem práce je nedestruktivní průzkum raně středověkých sídlišť pomocí geofyzikálních metod.

Práce je kromě úvodu a závěru členěna do 8 kapitol. První kapitola obecně charakterizuje vznik, funkci a podobu raně středověkých sídlišť a v kap. 2 je stručně popsán soubor převážně nedestruktivních metod, které jsou obvykle součástí archeologického výzkumu. Třetí kapitola je věnována popisu zkoumané lokality Praha-Královice. V kap. 4 až 5 jsou popsány měřené fyzikální veličiny a podrobněji představeny metody vybrané pro realizaci terénního měření. Kap. 6 obsahuje čtyři příklady úspěšných archeogeofyzikálních prospekcí a sedmá kapitola je věnována praktické části zahrnující popis metodiky sběru a zpracování dat a společně s interpretací jsou zde prezentovány výsledky měření ve formě grafických výstupů. Poslední kapitolou je diskuse se zhodnocením výsledků jednotlivých metod a problematiky detekce daných objektů.

Rešeršní část nemá zcela logickou strukturu. To se týká zařazení kap. 3, na kterou úzce navazuje kap. 7. V textu bylo citováno celkem 31 odborných publikací, z nichž je více než polovina v anglickém jazyce. Použité zdroje jsou v celém rozsahu textu i u převzatých obrázků citovány správně až na dvě výjimky. V případě čerpání z kolektivní monografie by měli být citováni autoři dílčích kapitol, ze kterých byly informace převzaty. Dále je na publikaci kolektivu autorů u odkazů v textu uváděn pouze autor první.

K rešeršní části práce má oponentka následující připomínky. V kap. 1 zahrnující charakteristiku raně středověkých sídlišť je citováno převážně dílo z 80. let 20. stol. Autorka v posledním odstavci této kapitoly na str. 9 sděluje, že „*toto dílo shrnuje dosavadní poznatky o známých českých hradištích*“ a následně zmiňuje existenci novějších publikací rozšířených o poznatky nové. V tomto případě není jasné, proč nebylo čerpáno i ze zmíněných aktuálních publikací. Kap. 6 obsahuje příklady vybraných průzkumů, které autorka uvádí jako analogie k lokalitě Praha-Královice a se kterými v diskusní části práce srovnává svá měření. Je zřejmé, že autorka chtěla doplnit kap. 4, ve které zmiňuje několik geofyzikálních metod. Smysluplnější by bylo doplnění ilustračních příkladů přímo do kap. 4. Na konkrétní příklady je v této kapitole čtenář upozorněn pouze výčtem několika citací s absencí dostatečného vysvětlení, na co tyto citace odkazují. S ohledem na téma práce by měly být pro kap. 6 vybrány takové lokality, které by opravdu bylo možné považovat za analogické a celkové srovnání v diskusní části by nepostrádalo logiku. Takto autorka se svým průzkumem srovnává i měření provedená u zcela rozdílných archeologických situací z různých období a s odlišnými podmínkami. Na území Čech byl geofyzikálními metodami měřen dostatek raně středověkých hradišť včetně takových, která jsou stejně jako lokalita Královice přepracována, narušena a více odpovídají i půdně-geologickými podmínkami či přítomností podobných archeologických objektů. Jistě by bylo možné nalézt dostatek publikovaných adekvátnějších případů pro srovnání.

Obohacení práce o praktickou část, která je věnována geofyzikálnímu měření lokality Praha-Královice, lze významně ocenit. Výběr plochy, volba metod a metodika sběru dat jsou zvoleny vhodně, v pořádku je zpracování a pokus o interpretaci hledaných struktur u metody DEMP. Na str. 31 a 32 jsou prezentovány výsledky metody GPR. Ačkoli autorka na str. 27 a 28 stručně popisuje zpracování, zobrazené radarové profily postrádají několik zásadních základních úprav. Oba prezentované 2D profily na obr. 11 a 12 jsou přílišně zesíleny a není možné rozlišit výrazné odrazy. Interpretace naměřených anomálií by zde nebyla možná bez dosazení informací získaných prostřednictvím archeologické

sondáže. Takto zpracovaná nevyčištěná data jsou pro tvorbu archeologické interpretace i následné 3D zpracování nevhodná. Metoda GPR je ale problematická jak v náročnosti zpracování, tak ve složité interpretaci. Nelze to tudíž autorce vyčítat a naopak je třeba ocenit snahu o provedení vlastního měření ve velmi ztížených podmínkách dané lokality a zpracování dat již na bakalářském stupni. I přes nejednoznačnost složité archeologické interpretace je každý doplňkový geofyzikální průzkum přínosem. Proto lze cíl práce, kterým bylo mimo shrnutí dosavadních poznatků o lokalitě také jejich rozšíření, pokládat za splněný.

Jazyková úroveň práce je nevalná. Celkový dojem výrazně snižuje špatná stylistika. V celém rozsahu textu se vyskytuje značné množství neobratných až nešťastných formulací, neustálé střídání a kombinování rodů, nadměrné opakování stejných slov, souvětí s chybnou interpunkcí a často i nesprávných použití odborných termínů. To vše čtenáři velmi ztěžuje pochopení i orientaci v textu. Práce obsahuje minimum gramatických chyb (např. str. 19 a 20: chybně „*absorbce*“ namísto „*absorpce*“), vyskytuje se v ní několik překlepů (např. str. 34: „...*v silně nehomogenním prostředí*...“; str. 9: „...*keré se ze místa*...“) a chybně psaná příjmení autorů citovaných v textu (např. str. 11 a 13: psáno „*Rychterová*“, namísto „*Richterová*“; str. 14: psáno „*Theisson*“ namísto „*Thiesson*“). Za drobné formální nedostatky lze považovat ponechání jednopísmenných předložek a spojek na koncích řádků či několik chybějících mezer. Výše zmíněné připomínky poukazují na nedostatečnou pečlivost při sestavování textu i finálních korekcích, nejsou ale považovány za chyby vlastní práce, jelikož neovlivňují celkový obsah ani naplnění stanovených cílů.

Otázky k obhajobě:

1. V kap. 5 a 7 je zmiňován zdánlivý měrný odpor, ale v kap. 4, která je věnována popisu fyzikálních veličin a jejich měření, se tento termín neobjevuje. Co tento termín vyjadřuje?
2. V práci jsou uváděny výhody použití geofyzikálních metod, které jsou zde označeny také jako vhodná alternativa destruktivního archeologického výzkumu. Proč není možné destruktivní sondáž geofyzikálním průzkumem nahradit plnohodnotně, ačkoli lze jeho pomocí hledané archeologické objekty detekovat a vymezit i s vysokou přesností?

Závěr: I přes výše uvedené výhrady splňuje bakalářská práce Barbory Marešové požadavky na vysokoškolskou kvalifikační práci. Předepsaný počet tuzemských i zahraničních citací byl v nadpoloviční rešeršní části práce naplněn a praktická část přinesla nové poznatky o studované archeologické lokalitě.

Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29. 5. 2023

Mgr. Eliška Vošvrdová